

MEIJEGRASLANDEN DEELGEBIEDEN A en B

Overgang van het plan van 2013 naar de uitwerking en uitvoering vanaf 2021

Antwoord van de Stichting Werkgroep Meijebelangen

op het aan haar gerichte verzoek, gedaan in opdracht van de Stuurgroep Veenweiden Gouwe Wiericke, om per deelgebied alleen de belangrijkste resterende bezwaren (“knelpunten”) te benoemen tegen het “Ontwerp Herinrichting Meijegraslanden” (hierna: “het plan”) zoals gepresenteerd door Natuurmonumenten aan alle direct betrokkenen in werkschuur “De Kievit” op de avond van 19 februari 2020 én daarbij mogelijke oplossingen aan te reiken.

Achtergrond zijn met name (maar niet alleen) de bezwaren en vragen, opgenomen in het schrijven van de drie betrokken stichtingen aan de Stuurgroep van 30 september 2019 en het antwoord van de Stuurgroep daarop, vervat in haar brief van 20 januari 2020 én de toezegging van de Stuurgroep, gedaan in de vergadering in het Gemeentehuis van Bodegraven-Reeuwijk op 17 september 2020, om met een voorstel te zullen komen teneinde de blijvende geschilpunten te beslechten.

Meijebelangen heeft dit belangrijke moment in de planvorming aangegrepen om –opnieuw- kritisch naar het plan te kijken en alsook kritisch naar de eigen opstelling daartegenover te kijken.

Immers: Wáár gaat het de bewoners en de bedrijven in De Meije fundamenteel om en wat betekent het plan dan voor hen? Het gaat om:

De gezondheid, de veiligheid en het welzijn van de lokale Meije-bevolking en –bedrijven.

Vanuit die gedachte willen wij naar het plan kijken. Een plan ontworpen in de beginjaren van deze eeuw en vastgelegd in een advies van 2013. Naar de kennis en de situatie van toen. Uit te werken en uit te voeren vanaf nu, vanaf 2021, acht jaren later. Maar de wereld is inmiddels ingrijpend veranderd en blijft naar verwachting in een hoog tempo veranderen. Meijebelangen vindt dat het plan daar onvoldoende rekening mee houdt.

Waar is geen (of onvoldoende) rekening mee gehouden? Dat zijn met name (maar niet alleen) de klimaatverandering met extreme weersgesteldheden, (infectie)ziekten en veranderingen in de fauna met verschijnselen die voorheen alleen in zuidelijke landen en op andere continenten voorkwamen, steeds snellere bodemdaling en daling van het grondwater, steeds snellere stijging van de zeespiegel, aardshokken, enzovoorts. Kortom: “de nieuwe situatie”.

Meijebelangen wil dit concreter maken door hier te op te sommen:

- de belangrijkste “knelpunten” (de term, gebruikt in het verzoek; wij noemen het liever: “probleem”);
- de door ons voorgestelde aanpak daarvan; en
- aan het slot onze conclusies ten aanzien van de verdere planvorming.

Probleem één:

ERNSTIGE OVERLAST VAN INSECTEN EN GEVAAR VAN INFECTIEZIEKTEN

Meijebelangen blijft ernstige muggenoverlast vrezen van de voorgenomen inrichting van deelgebieden A en B in moeras en vochtig weidevogel grasland, zoals thans beschreven in het plan.

De Meijerivier grenst direct aan het geplande vochtig weidevogel grasland. De heersende westenwinden blazen knutten en muggen rechtsreeks naar de langs de Meijerivier gesitueerde huizen en gebouwen. Onbekend is en blijft of ook de verder gelegen in te richten moerassen op die afstand daaraan zullen bijdragen, maar dat wordt wél gevreesd.

We hoeven allen maar de geschiedenis van vorige eeuwen te bestuderen om te leren dat moeras en vochtige leefomstandigheden samenhangen met ongedierte en ziekten.

Het plan houdt hier nauwelijks rekening mee. Het antwoord van de planmakers is dat het (vanzelf .....?) bestaan en leven van vissen in het vochtige gebied de oplossing zal bieden.

Nee. Wat daar al van zij (want er zijn velen die daar geen vertrouwen in hebben): In het plan is geen enkele gedachte eraan gewijd dat die vissen er wel eens niet zouden kunnen zijn. Nu, eind 2020, is dat reëel geworden. In de sloten in het Meijegebied heerst een plaag van Amerikaanse rivierkreeften, alleseters zonder natuurlijke vijanden. Ze zijn ook al in de Meijerivier. De sloten die slechts enkele jaren geleden een rijk leven van water- en oeverplanten vertoonden, visjes, torretjes, kikkers, padden enzovoorts, zijn nu volledig kaal- en leeggegeten dode wateren. De schaaldieren graven in de bodem en oevers, met gevaar van inzakken.

Een en ander helder uiteengezet in de televisieuitzending van “Vroege Vogels” van 2 oktober 2020 over het Natura 2000 gebied Naardermeer, waar de plaag al onbeheersbaar woedt.

Het probleem is bekend bij de overheden. Maar er is geen oplossing voor.

Er wordt daarom maar weinig aandacht aan gegeven. Maar het is ernstig. En zal in de toekomst zeker zoveel aandacht gaan krijgen als watnavel (nu op het bordje van de waterschappen geschoven), Japanse duizendknoop, processierupsen en sterfte van bijen en andere insecten.

Dus: het plan moet hier op aangepast worden. De vissen gaan het probleem zeker niet oplossen.

Aanpak:

Bij de verdere planvorming, bij de uitwerking en uitvoering ervan én het daarna volgende beheer van de Meijegraslanden, moet schriftelijk vastgelegd worden dat steeds **leidend zullen zijn de gezondheid, de veiligheid en het welzijn van de bevolking en continuïteit van bestaande economische activiteiten** langs de aangrenzende Meijeweg, onder de navolgende, in het plan en de beheerovereenkomsten uit te werken, bepalingen:

- a) Alvorens de planvorming verder af te gaan ronden dient wetenschappelijk onderzoek, overeenkomstig de inzichten van nu, gedaan te worden naar de gevolgen voor het plan van de epidemie van Amerikaanse rivierkreeften in het gebied.
- b) In het plan moet rekening gehouden gaan worden met toekomstige veranderende omstandigheden en onvoorziene situaties. Die situaties gaan er komen. Dat kan het beste gebeuren door in het plan een regeling op te nemen van overleg-, advies en arbitrage tussen de gebiedspartijen, met daarin aanwijzingen voor oplossingen, zoals, opnieuw, dat **leidend zullen zijn de gezondheid, de veiligheid en het welzijn van de bevolking.**
- c) Wél kan nu al in het plan met toekomstige veranderingen rekening worden gehouden door niet over te gaan tot (onomkeerbaar) afplaggen van grasland voor vochtig weidevogelgrasland, maar dat weidevogelgrasland uitsluitend te creëren door egalisatie en variëren van het waterpeil.
Het nu voorgenomen afplaggen leidt tot een teveel aan afgraven, waardoor, mede door inklinking, op enig moment het niet meer droog te krijgen is.
De beste oplossing is om voor dijken uitsluitend de grond te gebruiken afkomstig van verbreding van sloten en vaarten (dus een gesloten grondbalans). Indien dat niet voldoende is voor veilige dijken of wanneer verdere verbreding onwenselijk is, dan aanvoer over water van grond van buiten de Meijegraslanden. Heel goed mogelijk. Dat is bij voorbeeld het afgelopen jaar met succes voor Nieuwkoop uitgevoerd door het bedrijf J. de Uijl uit Reeuwijk door middel van een regelmatig transport met een daartoe in gerichte boot met kraan over de Oude Rijn, door de sluis bij de Ziende en over de Zuideinderplas.
Immers: Natuurplannen met wisselend waterpeil mislukken geregeld omdat de natuur zich niet laat dwingen of omdat deskundigen de complexe eco-systemen onvoldoende kunnen doordenken. Zoals recent gebleken (elf jaar na inrichting) het project bij de plassen “Sloene en Klein Vogelenzang” [bron: Kijk op Bodegraven-Reeuwijk 28 oktober 2020].
- d) En voor later, als blijkt dat het plan toch uitgevoerd kan worden met vochtig weidevogelgrasland en moeras, meer praktisch en in detail: een protocol voor effectieve en blijvende bestrijding van de groei van riet en hoog opschietend onkruid in het vochtig weidevogel-grasland en de aangrenzende oever van de Meije-rivier.
- e) En, conform bepaling d: Een beperking van de winterstand van het waterpeil (= 10 cm onder het maaiveld, maar onvermijdelijk hier en daar dras met poelen stilstaand water) tot 1 maart in plaats van tot half juni. Daarmee wordt een massale uitbraak van knutten in hun seizoen (voorjaar tot begin juli) voorkomen, zulks onverlet uitgesteld maaien tot half juni.
- f) En, conform bepaling d: Indien desondanks door de inrichting van deelgebied A en deelgebied B het welzijn en/of de gezondheid van de lokale bevolking ernstig te leiden zullen hebben van ongedierte-overlast (knutten, steek-, tijger- en malariamuggen, nijlvirus verspreid door muggen etc), dat dan de waterpeilstanden in die deelgebieden zodanig lager dienen te worden gesteld, dat deze overlast voorkomen wordt.
- g) Het vigerende en de toekomstige bestemmingsplannen dienen daarom tevens “drogere” natuurbestemmingen mogelijk te maken.
- h) Deze bepalingen (a tot en met f) dienen blijvend onderdeel uit te maken van de opdracht- beheer- en gebruiksovereenkomsten met en door de uitvoerende en beherende organisaties voor de Meijegraslanden, waarvoor opdrachtgever en beheerder beide aansprakelijk zullen blijven, en verantwoordelijkheid niet afgeschoven kan worden op eventuele pachters van deelgebied A en deelgebied B.

Probleem twee:

GEVAAR VAN OVERSTROMING

Het plan gebruikt de term “peilscheiding” voor op te werpen wallen en dijken om verschillen in waterpeil te creëren en wassend water tegen te houden. Zoals gesteld in de brief van 30 september 2019 en onvoldoende weersproken in de brief van 20 januari 2020 zijn de in het plan voorgestelde wallen en dijken ongeschikt om in extreme weersituaties te voorkomen dat er overstroming plaatsvindt van de woningen en bedrijven aan de rivierzijde van de Meijedijk.

Geen vertrouwen wekt het, dat de betrokken partijen reeds bij voorbaat elke aansprakelijkheid terzake afwijzen.

Daargelaten of in een situatie waarbij sprake is van een “willens en wetens” exoneration wel juridisch houdbaar kan zijn (quod non): dit moeten we gewoon niet laten gebeuren.

Aanpak voor zowel Deelgebied A als B:

- 1) Er moeten voldoende sterke dijken komen die ook in extreme situaties zorgen voor bescherming tegen overstroming.
- 2) Er moet een protocol komen met te nemen maatregelen in geval van inklinking van de dijken en verzakking en/of verschuiving (Wilnis) van de dijken.
- 3) Het protocol moet ook regels bevatten voor het tijdig en indien nodig bij voorbaat al gaan pompen bij (te verwachten) (langdurige) regenval.
- 4) De aansprakelijkheid voor verzuim in het realiseren van die dijken en het adequaat onderhouden en beveiligen van die dijken moet door het Hoogheemraadschap, de Gemeente en de Provincie erkend worden.

Probleem drie:

GEBIEDSGROOTTE DEELGEBIED B

Meijebelangen houdt vast aan een gebied totaal van maximaal 5 hectare. (inclusief de dijken)

Dit is ook aangegeven op eerste bijeenkomsten van 4 oktober 2018 en 19 februari 2020.

Verder willen we het gebied langwerpig hebben, dicht langs de plas.

Het oorspronkelijk beoogde vierkante gebied ligt nu de dicht bij de bebouwing, niet goed voor de Meije bewoners i.v.m. nog meer muggen overlast en de Roerdomp.

Dat er in de Groene Jonker (waar, anders dan langs De Meije, weinig tot geen bebouwing met burgerwoningen is) geen klachten zijn over meer muggen is niet onderbouwd.

Gelukkig is in de vergadering van 17 september 2020 al namens de Stuurgroep toegezegd dat de vorm van het moeras aangepast zal worden zoals door Meijebelangen gevraagd (dank!); nu de de aanpassing qua oppervlakte nog.

Probleem vier:

8 HECTARE EXTRA BEOOGD NAT HOOILAND TUSSEN GEBIED B EN C

Dit is niet in de afspraken meegenomen van het gebiedsakkoord van 2013/2015.

Hier zouden geen koeien meer mogen grazen in de toekomst. Dit in tegenstelling dat Natuurmonumenten steeds heeft aangegeven dat koeien in de wei kunnen blijven.

In de Meije vreest men dat de koeien en daarmee de boeren verdwijnen, nu er steeds meer riet- en hooiland, inclusief de muggen komt. De massale Meije actie "Koeien willen Wei" ligt nog goed in het geheugen.

Meijebelangen wil dat de koeien in dit gebied mogen blijven.

Graag overleg over een alternatieve locatie op afstand van de lintbebouwing van de Meije, zodat bewoners nog koeien zien grazen. Garanties nodig over beheer van de percelen en werkwijze van aanpak van onkruid.

Over locaties van nieuwe elektrische waterpompen in het gebied achter woningen langs de Meije is niet met bewoners overlegd. Goed overleg over de juiste locatie, afmetingen, overlast e.d. is nodig voor draagvlak.

Probleem vijf:

VOOR ALLE DEELGEBIEDEN GELDT: INSPRAAK

Draagvlak bij de lokale bevolking en bedrijven voor de inrichting van de Meijegraslanden is essentieel.

Tot op heden hebben de Meijenaren zich nog niet kunnen buigen over de plannen daarvoor en is er nog geen flauw benul bij de Meijenaren wat hen te wachten staat...

Aanpak: In de procedure dient opgenomen te worden een consultatie van de lokale bevolking en bedrijven door middel van het tijdig toezenden van het nog te maken herziene ontwerpplan (niet iedereen heeft internet).

Zorg daarbij op een termijn van tenminste vier weken daarna voor inspraakbijeenkomst(en) voor bevolking en bedrijven (géén individuele inloop: men moet elkaars meningen kunnen beluisteren; desnoods in verband met infectieziekten als Covid-19 een webinar); verzamel de gegeven meningen en zienswijzen en maak daarbij steeds duidelijk dat dit een reële inspraak is en beoordeel dan die gegeven inspraak serieus, en stel eerst daarna het definitieve ontwerp vast. Dit voorkomt hopelijk beroering onder de lokale bevolking en bedrijven zoals geruime tijd geleden plaatsvond toen de hele Meije rood kleurde door borden en aanplakbiljetten met de tekst "Stop de kolder, geen moeras in onze polder", en creëert in het gunstigste geval draagvlak en vertrouwen in de plaatselijke en regionale overheid, welke toch nadrukkelijk door diezelfde overheid van haar burgers wordt gevraagd.

CONCLUSIES VOOR DE VERDERE PLANVORMING:

- A) Bij de verdere planvorming, bij de uitwerking en uitvoering ervan én het daarna volgende beheer van de Meijegraslanden, moet schriftelijk vastgelegd worden dat steeds leidend zullen zijn de gezondheid, de veiligheid en het welzijn van de bevolking en continuïteit van bestaande economische activiteiten.
- B) In het plan dienen de oplossingen voor de besproken problemen één tot en met vijf te worden verwerkt; met name:
  1. Eerst verwerken in het plan van een in te stellen onderzoek naar de epidemie van Amerikaanse rivierkreeften;
  2. Niet overgaan tot het afplaggen;
  3. Gesloten grondbalans door verbreding sloten en indien tóch aanvoer grond nodig, dan over water; Geen onomkeerbare experimenten;
  4. Garanties voor effectieve bescherming tegen insectenoverlast en ziekten door nu reeds voor alsdan de maatregelen daartegen in het plan op te nemen;
  5. Veilige dijken tegen overstrooming ; en
  6. Koeien in deelgebieden A en B: MeijeGRAASlanden.
- C) Tenslotte dient de lokale bevolking een afdoende voorlichting over het aldus aangepaste plan te krijgen met de gelegenheid tot reële en effectieve inspraak.

=====